

РОЗРОБЛЕНО
ДОСЛІДНИЦЬКО-АНАЛІТИЧНОЮ ГРУПОЮ

INFOlight.ua

Машина російської експансії: доктринальний, інформаційний та зовнішньополітичний аспекти

ФОНД
СПРИЯННЯ
ДЕМОКРАТІЇ

ЛЬВІВ, 2023

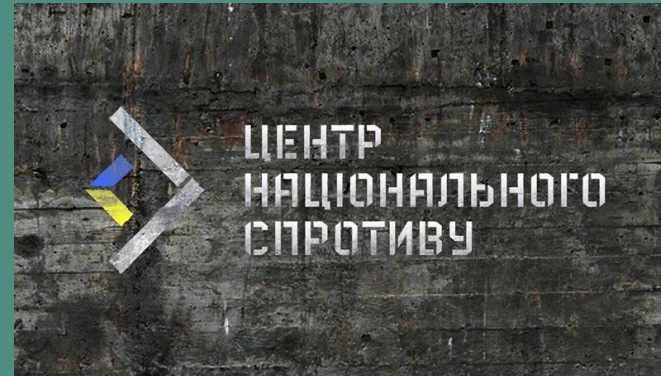
Проект здійснюється за підтримки

Фонд Ганнса Зайделя в Україні

<https://www.facebook.com/hsskiev>

Наші партнери:

*В документі використані фото з відкритих джерел та ліцензовані зображення з банку фотографій Depositphotos

Преамбула

Базові причини новітньої російської експансії

Базові причини новітньої російської експансії (1991 – 2023)

1) Імперське самоусвідомлення російської еліти

За інерцією часів Холодної війни, російська еліта звикла бачити себе як одну із двох країн, що вирішують долю людства. В тій чи іншій формі імперське самоусвідомлення було властиве частині російських елітних груп за часів президентства Бориса Єльцина.

Починаючи з відставки Єльцина неоімперські групи максимально посилились. Елітні групи не пов'язані з експансією або розпались або були змушені мімікрувати під імперський тренд.

2) Ресентимент російського суспільства.

Згідно з соціологічними опитуваннями на рівні масової свідомості серед росіян домінує «веймарський синдром». Ностальгія за розпадом СРСР у РФ практично ніколи не була меншою за 50%. За виключенням окремих, незначних проміжків часу, цей показник знаходився в межах 63-74%.

Ностальгійні відчуття щодо СРСР штучно підтримується «м'якими формами пропаганди» - художні фільми, телевізійні передачі, художня література.

Починаючи з 2011-2012 років «м'які форми пропаганди» почали активно адаптуватись під специфіку «нових медіа».

Базові причини новітньої російської експансії (1991 – 2023)

3) Ресурсні можливості.

Хоча існує сталий міф, що зовнішня експансія має компенсувати фінансові проблеми в самій країні, проте реальність виглядає дещо інакшою. Постіндустріальна епоха призвела до закінчення етапу коли «війна годувала сама себе».

В часи «ресурсного голоду» влада РФ або утримувалась від розгортання конфліктів, або була змушена швидко їх припиняти.

Як показує практика до послідовної зовнішньої експансії влада РФ перейшла після збільшення світових цін на нафту та газ, що дозволило російській владі частину прибутків перенаправити на зовнішньополітичні плани.

Russia Is Down. Forever.

Вичерпаність традиційних методів ведення війни

Чисельні війни на Кавказі, які велися РФ з перемінним успіхом, продемонстрували, що традиційні форми ведення війни мають наступні ризики:

- 1) Затягування конфлікту призводить до «втоми» російського суспільства від війни.
- 2) «Втома» від війни тягне за собою падіння рівня підтримки влади.
- 3) Населення РФ схильне менше підтримувати війни в яких РФ виступає як агресор.
- 4) Ризик переростання експансії проти однієї із країн пострадянського простору може призвести до конфронтації із країнами Заходу. Це автоматично потягне за собою втрату Росією переваги на рівні конвенціональних озброєнь та затягування війни.
- 5) Починаючи, орієнтовно, з 2010 року як сила з якою бажано уникати конфронтації, став розглядатись Китай.

Набір цих внутрішніх і зовнішніх ризиків спричинив необхідність перегляду неоімперських доктрин рф.

Вимоги до нових доктрин експансії

1) Військовий конфлікт мав бути короткотривалим.

2) Можливі невдачі військової експансії не мають впливати на рейтинг президента рф. В якості відповідального за конфлікт мають виступати:

- пріоритет №1 – країна-жертва агресії;
- пріоритет № 2 - треті країни;
- пріоритет № 3 – особи чи структури, чий зв'язок із рф важко довести.

3) рф має уникати ситуації, в якій виглядатиме як агресор.

Позиціювання рф має полягати в наступному;

- пріоритет №1 – рф – жертва зовнішньої агресії;
- пріоритет № 2 – рф здійснює миротворчу місію для "умиротворення" двох сторін, що конфліктують ;
- пріоритет № 3 – захист «своїх» в якості яких виступають або росіяни, або російськомовні чи вірні рпц мп, або люди, які бажають інтеграції із рф.

4) Нейтралізація країн Заходу шляхом:

- пріоритет №1 – популяризації проросійських настроїв;
- пріоритет № 2 – посилення наявних розколів в суспільствах західних країн;
- пріоритет № 3 – підтримки проросійських та євроскептичних сил;
- пріоритет № 4 – корумпування ключових політиків країн Заходу;
- пріоритет № 5 – наголошення на загрозі прямого військового зіткнення з РФ чи застосування ядерної зброї.

5) Закритість КНР не дає можливості впливати на його громадську думку чи відкрито формувати проросійські сили. Відповідно експансія РФ має бути або погоджена з офіційним Пекіном, або, в крайньому разі, не викликати заперечень з його боку.

Розділ I

Доктрини російської експансії

Концепція «руського мира»

Контекст створення концепції

Концепція «руського мира» була створена російськими «методологами» ще в середині 90-х років. Певний час на цей концепт не було запиту з боку влади. Лише збільшення політичної конкуренції та загроза втрати влади кланом Єльцина наприкінці 1990-х років підштовхнула чинну владу до надання своїй діяльності більших сенсів та «усвідомленості».

Доктринальні характеристики

- 1) Подолання «радянськості» та трансформації її в конструкт «руськості».
- 2) Збільшення рівня російської національної солідарності.
- 3) Підтримка популярності російської мови в інших країнах.
- 4) Підтримка російських діаспор.
- 5) Підтримка діяльності рпц за кордоном.
- 6) Поступова трансформація ідентичності мешканців російськомовних анклавів в інших державах в суто російську ідентичність.

На початку реалізації концепції створювались культурні установи в інших країнах. Поступово ці установи переходили під кураторство фсб. Наприклад, в Україні це відбулось в 2008-го році, в країнах Балтії дещо раніше.

Після анексії Криму структури «руського мира» зосереджуються на пропагандистській діяльності по виправданню агресивних дій рф.

Концепція «русского мира»

Недоліки концепції

Через домінування етнічного компонента в концепції, була ускладнена інтеграція в «русский мир» різноманітних «межових спільнот».

Передовсім це стосувалось:

- 1) російськомовних спільнот в інших країнах,
- 2) інтелектуальних кіл в країнах Заходу, які мали відчуття пієтету до російської культури.

Проте у вищезгаданій формі концепція «русского мира» не дала очікуваного результату і основний акцент після цього набув здебільшого церковного виміру в країнах, в яких діяла рпц.

Концепція гібридної війни Герасимова

Контекст створення концепції

Загальноприйнятим вважати, що концепція гібридної війни була запропонована у 2013 році новопризначеним керівником Генерального штабу рф Валерієм Герасимовим. Проте є усі підстави вважати, що принаймні окремі елементи концепції почали розроблятися ще після «першої хвилі кольорових революцій» в 2005-2006 роках.

Опосередкованим підтвердженням цього є те, що під час останнього етапу другої чеченської війни окремі елементи гібридної війни вже використовувались. Ймовірніше за все військовими мозковими центрами, що діяли навколо Герасимова, вдалось інтегрувати ті напрацювання, які вже були створені в попередній час, в єдину чітку доктрину.

Доктринальні характеристики

Концепція передбачає поділ на два етапи.

На першому етапі – здійснюються підготовчі роботи. На другому відбувається перехід до власне військових засобів.

Концепція гібридної війни Герасимова

На відміну від попередніх концепцій ведення війни, в доктрині Герасимова основне навантаження припадало саме на перший, інформаційно-агентурний етап ведення війни.

Складові першого етапу

Стратегічна підготовка

Виявлення вразливих місць в управлінні, економіці та збройних силах країни, створення мережі лояльних некомерційних організацій та засобів масової інформації на території цієї країни та використання дипломатичних й інформаційних інструментів впливу на міжнародну аудиторію.

Політична підготовка

Поширення почуття незадоволеності центральною владою, розвиток сепаратистських рухів, використання засобів масової інформації проти країни та її уряду, підкуп політиків, чиновників та військових, встановлення зв'язків із представниками ділових та кримінальних кіл.

Оперативна підготовка

Скоординовані дії, створені задля надання політичного тиску на державу-противника за рахунок підконтрольним рф представників влади, збройних сил, організованої злочинності та мобілізацію власних збройних сил під приводом військових навчань.

Концепція гібридної війни Герамимова

Складові другого етапу

- Одночасне використання військових та невійськових форм впливу, які взаємодоповнюють одна іншу.
- Створення у супротивника перманентного відчуття втрати контролю над ситуацією.
- Опановування ініціативою та створення швидкого темпу, що не залишає супротивнику можливості прийти до тями.
- Планування та координація в реальному часі акцій, в яких залучені спецслужби, фінансові органи, дипломатія, інформаційні джерела, неурядові організації, а також регулярні та наймані збройні формування.

Недоліки концепції

- 1) Характер гібридної війни передбачає створення значної кількості контрагентів. Для налагодження ефективного контролю за діяльністю контрагентів «замовник» так чи інакше змушений зменшувати їх кількість, що призводить і до зменшення «охоплення», і до негативної селекції.
- 2) Проблема ефективного контролю може відбутися вже на рівні реалізації першого етапу, який є ключовим. «Замовнику» вкрай важко оцінити ефективність дій контрагентів.
- 3) Значним ризиком концепції є фактична втрата державою монополії на насилля. Діяльність великої кількості контрагентів пов'язана із парамілітарною діяльністю. Надалі парамілітарні утворення перетворюються на джерела дестабілізації вже для замовника їх діяльності.

Концепція ядерного шантажу

Контекст створення концепції

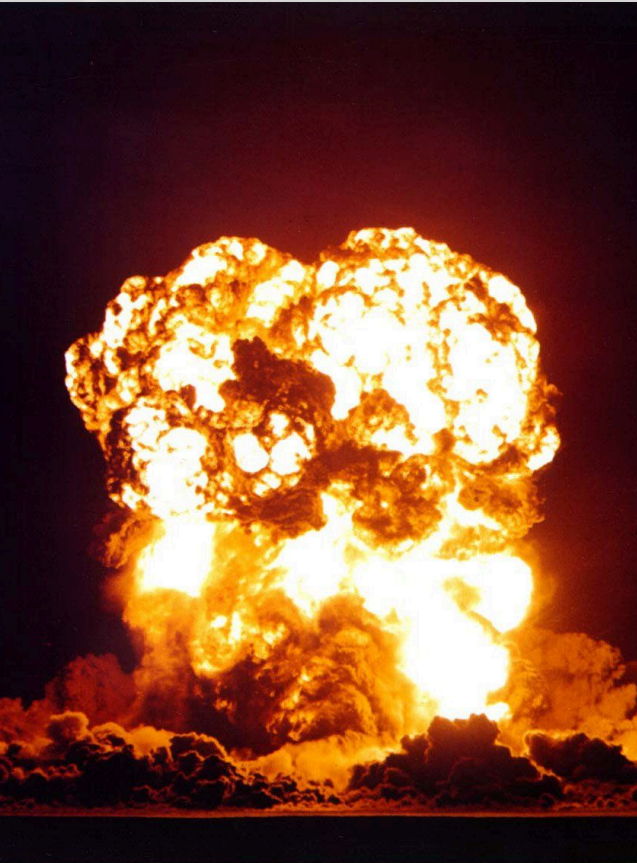
Концепція, яку сьогодні називають «концепцією Патрушева», в експертних колах, за чутками, обговорювалась ще на початку 2010-х років.

У 2014 році поширилась інформація, що Секретар Ради Безпеки РФ Микола Патрушев пропонує включити в військову доктрину тезу про можливість застосування ядерної зброї в локальних збройних конфліктах. Проте цю ідею вдалось заблокувати зусиллями міністерства оборони, генштабу та військових мозкових центрів.

У 2020 році вступили в дію "Основи державної політики РФ у сфері ядерного стримування", який передбачав, що метою ядерного стримування є **"недопущення ескалації військових дій та "припинення" їх на прийнятних для Російської Федерації та (або) її союзників умовах"**. Тобто фактично, на рівні законів, РФ імплементувала пропозиції Патрушева по застосуванню ядерної зброї.

Доктринальні характеристики

- РФ відстає на рівні конвенціональних озброєнь від країн НАТО.
- Компенсувати брак озброєння в короткостроковій перспективі не вдасться.
- Відставання на конвенціональному рівні може призвести до військової поразки РФ в зіткненні із НАТО чи її країною – партнером.
- При такому сценарії РФ може застосувати превентивний ядерний удар за принципом «конвенціональна деескалація через ядерну ескалацію».

Концепція ядерного шантажу

Недоліки концепції

Зовнішні ризики.

Застосування ядерної зброї потягне за собою «перегони ядерних озброєнь». Причому в цей процес можуть включитися широке коло країн, в тому числі й наразі без'ядерні країни.

Використання концепції з високою ймовірністю спричинить суттєві економічні санкції з боку країн Заходу.

Ще одним ризиком може стати «превентивна ядерна відповідь» з боку США на застосування ядерної зброї, що поставить під загрозу персональну безпеку президента РФ. Відомо що сьогодні про те, що на озброєнні армії США поставлені боєголовки W76-2 малої потужності для міжконтинентальних балістичних ракет Trident II (D5). Функціонал такої зброї – завдання точкових ядерних ударів.

Внутрішні ризики.

Плани початку ядерної війни можуть викликати вкрай негативну реакцію серед російських еліт, що також поставить під сумнів персональну безпеку президента РФ.

Концепція «активної оборони» Герасимова

В березні 2019 року начальник генштабу рф Валерій Герасимов виступив з доповіддю, яку прийнято вважати новою доктриною експансії рф. В цій доповіді обґрунтовується відхід від методів гібридної війни та наголошується на поверненні до методів широкомасштабних військових операцій.

Доктринальні характеристики

- США та їхні союзники розглядаються як імовірні супротивники.
- США розглядається як агресор, що планує військову агресію проти рф.
- В агресії США проти рф будуть використані «технології «кольорових» революцій та м'якої сили».
- Використовуючи протестний потенціал «п'ятої колони», США дестабілізують ситуацію у рф, і одночасно завдають ударів високоточною зброєю по найважливіших інфраструктурних об'єктах.
- В стримуванні військової агресії США особлива роль має бути відведена новітнім зразкам високотехнічної зброї.
- рф має забезпечити технічну, технологічну, організаційну перевагу над будь-яким потенційним противником.
- Для уникнення агресії з боку США рф залишає за собою право на реалізацію **«дій по захисту російських інтересів за межами національної території»**.

Недоліки концепції

Ще у 2019 році, коли в ЗМІ сталися "зливи" про доповідь Герасимова, більшість аналітиків зазначали дві її найслабші ланки.

По-перше, малореальним виглядало, що рф зможе в короткий термін налагодити серійний випуск високотехнологічної зброї.

По-друге, військові дії «за межами національної території» матимуть успіх лише за умови їх швидкого закінчення. **В іншому випадку це призведе до утворення коаліції проти агресора.**

Розділ II

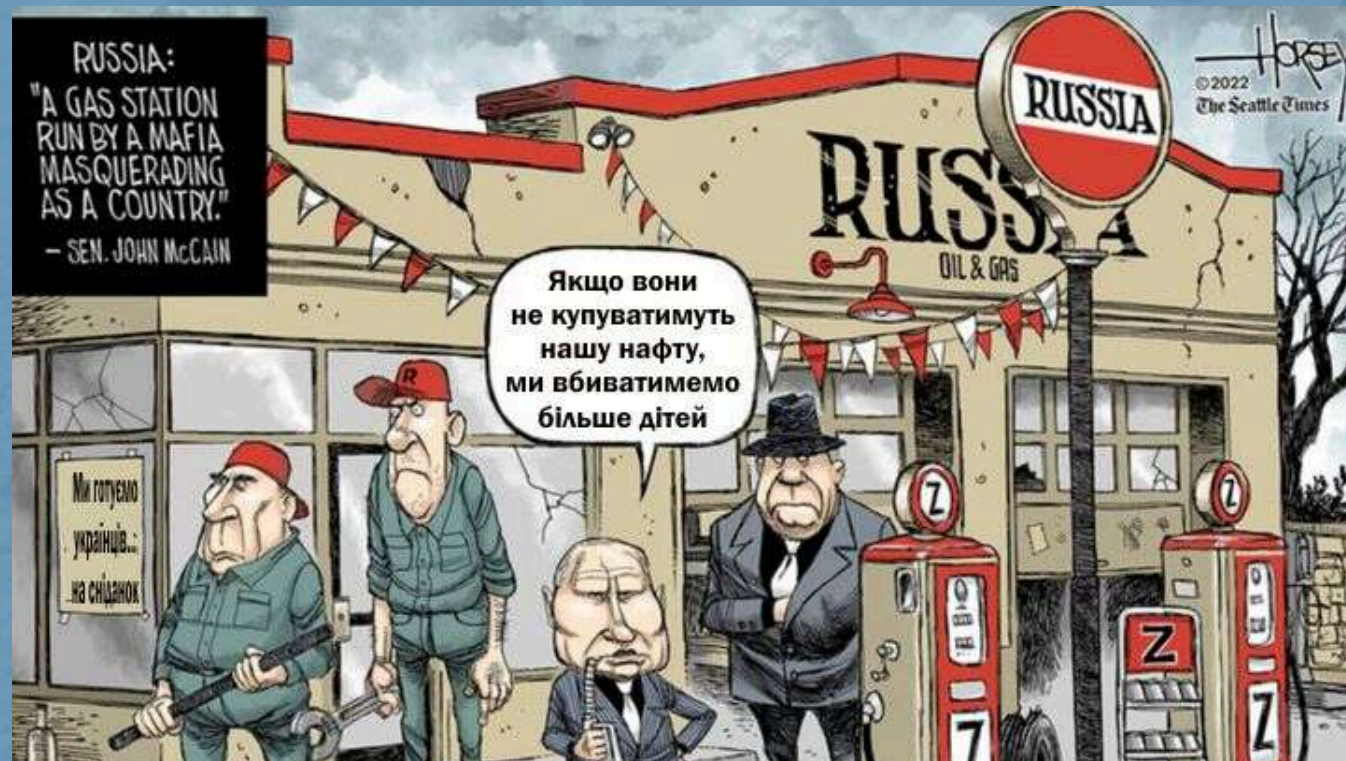

Доктринальні завдання інформаційної війни. Стратегічний рівень

Базові принципи зовнішньої політики рф

- 1) Сучасний світ є середовищем конфліктів і протистояння, а не співпраці.
- 2) Сучасний світ є вкрай агресивним ворожим середовищем, де немає місця співпраці, а є лише домінування.
- 3) «М'яка сила» західних держав сприймається як ознака слабкості, і є принциповим підходом до формування політики.
- 4) Визначення «інформаційне протистояння» та «інформаційний вплив» – серед пріоритетів військово-оборонної та зовнішньої політики.

Стратегічні цілі рф

На початку широкомасштабного вторгнення в Україну:

- 1) Довести, що світ має повернутись до Ялтинсько-Потсдамської системи, тобто поділу світу на сфери впливу між декількома наддержавами.
- 2) Довести, що рф є однією із найбільших мілітарних потуг у світі та має отримати власну сферу впливу.
- 3) Довести, що рф має право на закріплення за собою сфери впливу на пострадянському просторі.
- 4) В рамках теорії «керованого хаосу» максимально послабити структури Європейського Союзу.
- 5) Недопущення консолідації ЄС на політичному та військовому рівні.
- 6) Інформаційна та ресурсна підтримка політиків, які будуть схильні підтримувати перехід до Ялтинсько-Потсдамської системи.

Стратегічні цілі рф з літа 2022 року по лютий 2023 року

- 1) Досягнути перемир'я на максимально вигідних для себе умовах, або зафіксувати існуючий стан речей мирною угодою.
- 2) Досягнути зменшення військової допомоги Україні з боку західних країн.
- 3) Шантажувати світ планами вести довгострокову війну з Україною на виснаження.
- 4) Переконати елітні групи країн Заходу, що рф готова застосувати ядерну зброю.
- 5) Мінімізувати відчуття втоми від війни серед населення рф. Переконавання населення рф в необхідності війни як "цивілізаційної місії руского народу".
- 6) Уникнути розколу на елітному рівні у рф.
- 7) Донести до істеблішменту західних країн, що поразка рф призведе до апокаліптичних сценаріїв: розпад рф та неконтрольоване поширення російської ядерної зброї, прихід до влади у рф режиму фашистського толку тощо.
- 8) В разі укладання миру на максимально вигідних для себе умовах, використати паузу для модернізації армії, ВПК, стратегічних ядерних сил для досягнення реваншу.

Розділ III

Тактичні цілі рф

Україна

- 1) На рівні масової свідомості закріпити думку, що українська держава є **неспроможною**.
- 2) Делегітимізувати українські державні інститути.
- 3) Стимулювати створення проросійських політичних та громадських структур.
- 4) Підтримка проросійського лобі в державних структурах та органах місцевого самоврядування.
- 5) Корупційне ангажування представників української еліти та підтримка позицій цих політиків в політикумі.
- 6) Конспірологічне твердження, що РФ розв'язала війну маючи таємний експансіоністський договір з Китаєм.
- 7) Пряме чи опосередковане втручання у вибори.

Європа

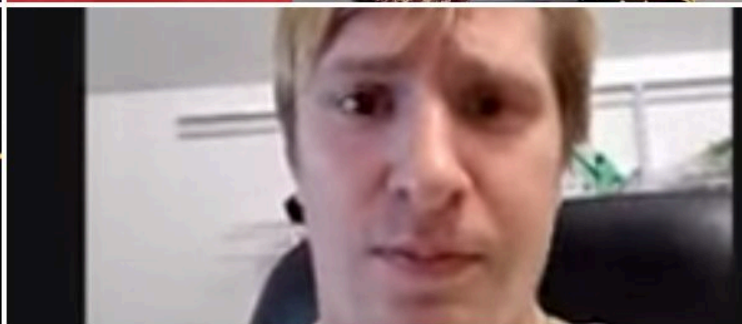

- 1) Хаотизація масової свідомості.
- 2) Підтримка євроскептиків, зокрема частини лівих та правих радикалів.
- 3) Нав'язування на рівні масової свідомості, що європейські країни не здатні вижити без російських нафти та газу.
- 4) Створення додаткових інформаційних майданчиків для агентів впливу та «корисних ідіотів».
- 5) Підтримка конспірологічних настроїв на рівні масової свідомості.
- 6) Підтримка на рівні масової свідомості уявлення про російську потужність не лише на мілітарному, але й на культурному рівні.
- 7) Інформаційна та ресурсна підтримка політиків, що пов'язані з рф корупційними зв'язками.
- 8) Використовування ядерного шантажу.
- 9) Пряме чи опосередковане втручання у вибори.

США

---

1) Робота передовсім з елітним рівнем. На рівні масових аудиторій робота ведеться з емігрантами з пострадянських країн, або періодична робота із представниками національних чи релігійних меншин.

2) Підвищена увага до роботи з експертним середовищем – від солідних експертів до конспірологів.

3) Робота через агентуру та «корисних ідіотів» в міжнародних структурах.

4) Завуальована підтримка представників ультраправого крила серед республіканців та ультра лівих демократів.

5) Використовування ядерного шантажу.

6) Підтримки думки, що РФ може стати союзником США в протиставленні із Китаєм.

7) Пряме чи опосередковане втручання у вибори.

Розділ IV

Тактичне планування

Тактичне планування: шок і тремтіння

18+

Станіслав Морозов

МЕСТЬ РАСПЯТОГО
МАЛЬЧИКА
В ТРУСИКАХ

Основано на реальної історії

Шок і тремтіння (англ. Shock and awe) - військова доктрина, в основі якої лежить концепція "швидкого досягнення переваги".

Застосовувалась армією США під час кампанії в Іраку. Розроблена в 1996 році керівником Інституту оборонних досліджень та технологій Джеймсом Вейдом та співробітником Центру стратегічних та міжнародних досліджень Харланом Ульманом.

Суть полягає в тому, що ціллю є не тільки війська супротивника, але й все суспільство в цілому. Війна йде одразу на кілька аудиторій: власну, супротивника та решту світової спільноти.

росія використовувала елементи цієї доктрини при тактичному плануванні повномасштабного вторгнення в Україну.

Спочатку всі три аудиторії готують до того, що військові дії є неминучими і виправданими. США артикулювали наявність зброї масового знищення в Іраку, росія - наявність нацистів в Україні, які знищують "мирний Донбас». І це тільки один з наративів.

Тактичне планування: інформаційна війна

Інформаційна війна – це моделювання і оперування страхом, перебільшення ризиків та створення панічних настроїв.

Мета:

- внесенні у суспільну та індивідуальну свідомість ворожих, шкідливих ідей та поглядів;
- дезорієнтації та дезінформації мас;
- послабленні певних переконань, звичаїв, задля виставлення як єдиновірних власних;
- залякуванні свого народу образом ворога;
- допоміжна або супровідна у звичайній війні;
- залякуванні супротивника своєю могутністю.

Фактично можна стверджувати, що підготовка до вторгнення в Україну почалася одразу після поразки Януковича в 2004 році.

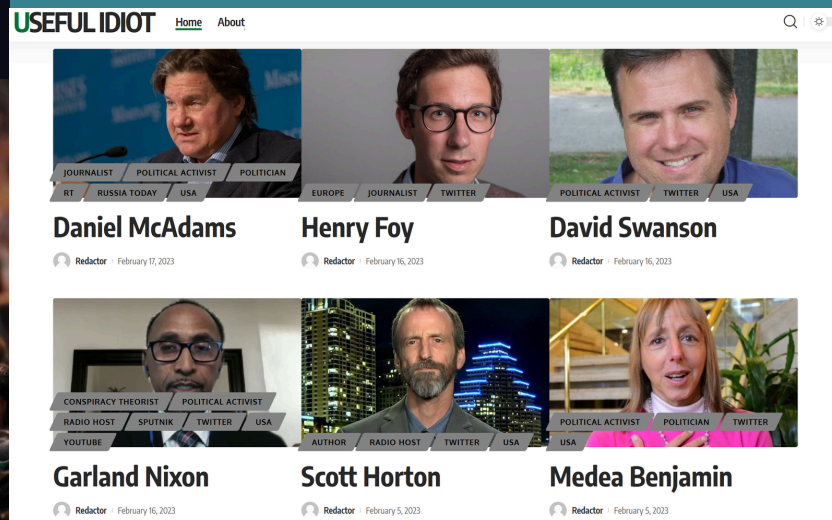
Саме тоді росія почала активну інформаційну війну проти України, а путін вже в 2007 році на Мюнхенській конференції фактично оголосив війну існуючому на той момент світовому порядку

Підтримка радикальних сил в країнах Заходу

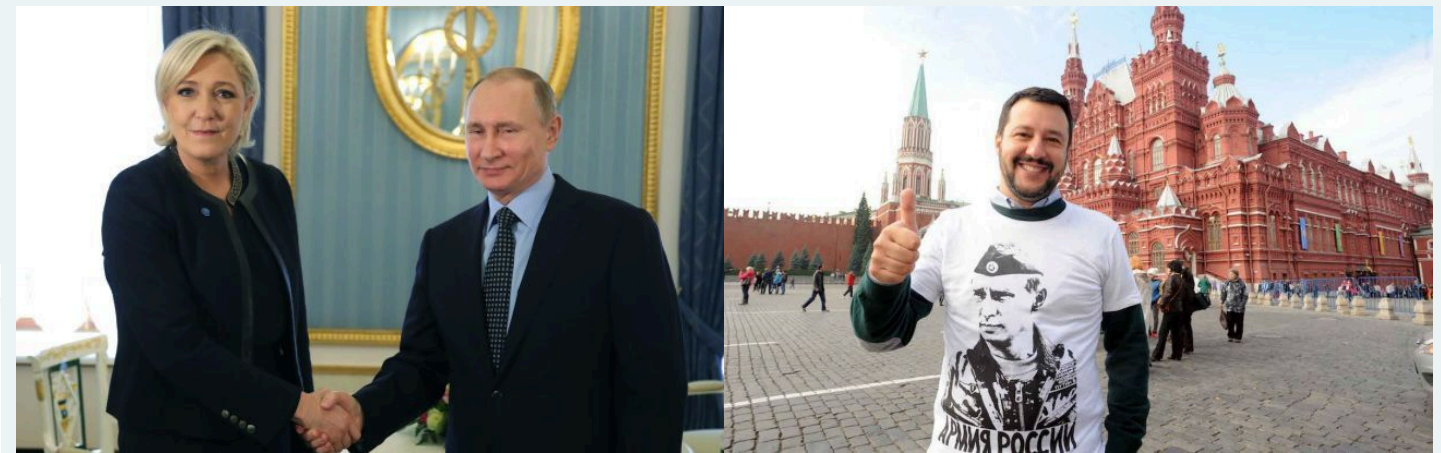
Одночасно з Європою, РФ здійснювала вплив і на політичний ландшафт США. На сьогодні "проявилися" як агенти впливу кремля Лібертаріанська партія США, а також різноманітні партії лівого та анархістського спрямування.

Агентів впливу та "корисних ідіотів" кремля в США досліджує проєкт Usefullidiot.

"Корисні ідіоти" в США

Плануючи активну фазу військової кампанії, російська федерація формувала закордонну мережу агентів впливу, які мали сприяти здійсненню впливу на населення своїх країн при підготовці та безпосередньо під час активних бойових дій. Для цього була сформована ідеологічна концепція «розумного консерватизму», який було фактично проголошено новою публічною ідеологією росії.

Марі Ле Пен

Маттео Сальвіні "Ліга Півночі"

Проте опертя кремль здійснював передовсім на радикальні політичні групи (як ліві, так і праві), а також на антисистемні рухи. Так, відомо про підтримку кремлем, в тому числі й фінансову, таких партій як, наприклад, французький Національний фронт, італійська «Ліга півночі», угорський Йоббік, Альтернатива для Німеччини, австрійська Партія Свободи та інші. Всього партій, які можна вважати пов'язаними з РФ, в країнах Європи є близько 30. Частина з них, як, наприклад, Національний фронт у Франції чи Альтернатива для Німеччини – є достатньо впливовими.

We need your help...

On February 19th, we are marching to Washington D.C. to **Rage Against the War Machine!** We need your help in order to make it a success. Please join us in a **Livestream Fundraiser** on **Thursday, January 26th at 8:30 p.m ET.**

This is our coalition of amazing speakers and organizations who have donated their time and resources in support of this rally.

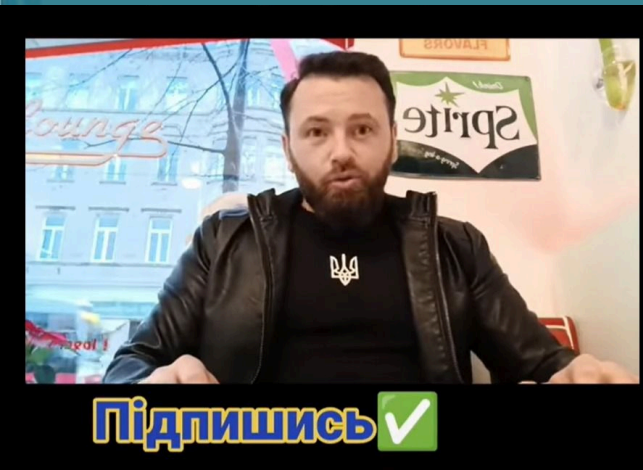
Анонс акції 19.02.2023 в Вашингтоні

Окремо варто відзначити вплив на таких популярних консервативних авторитетів як Джордан Пітерсон та Бен Шапіро, а також колишнього президента США Дональда Трампа.

Підтримка антисистемних сил в Україні

Антивакцинатори та поширювачі "теорій змов".

Роман Реведжук

Кирило Стремоусов

Мета дій - делегітимізація влади як такої. В Україні, окрім власне питання вакцинації, активно пропагують відмову від мобілізації, різноманітні теорії змов. Брала активну участь в усіх заходах "колег" в Європі, зокрема - в спробі штурму Бундестагу в Берліні, інших радикальних акціях. Мають незрозуміле і велике фінансування, гарну юридичну підтримку.

Підтримка та інфільтрація агентурою "радикальних" сил в Україні

Готуючи активну фазу окупації України, кремль здійснював інфільтрацію радикальних і націоналістичних середовищ та рухів агентурою з метою передовсім дискредитації націоналізму як природнього середовища для активного спротиву будь-якій окупації.

Ілля Кива в якості керівника Полтавського "Правого сектора"

Юрій Заболотний, Революційні праві сили (РПС)

В кремлі дуже добре пам'ятали скільки зусиль було витрачено на боротьбу з Українською повстанською армією та в цілому українським підпіллям в часи СРСР.

Мінімальним завданням була дискредитація, максимальним - встановлення контролю над націоналістичним середовищем або максимальна дискретність та конфліктність всередині.

Російські меседжі для різних цільових аудиторій

Масова свідомість в ЄС та США

- 1) Війна виникла через встановлення в Україні нацистського режиму.
- 2) Продовження війни спричинить в ЄС фінансову кризу та кризу біженців.
- 3) До війни призвело небажання України виконувати Мінські угоди.
- 4) Біженці з України знаходяться у невиправдано привілейованому становищі, що шкодить біженцям з інших країн.

Елітні групи ЄС та США

- 1) Україна знаходиться в зоні «особливих інтересів» рф.
- 2) Непоступливість української влади є свідченням незрілості української корумпованої еліти.
- 3) Військова підтримка України провокує продовження війни.
- 4) Шлях до миру – припинення допомоги обом сторонам військового конфлікту.
- 5) В разі поразки на фронті керівництво рф здатне застосувати ядерну зброю.
- 6) Поразка рф призведе до розвалу росії, що потягне за собою відсутність ефективного контролю над величезним арсеналом ядерної та хімічної зброї.

Розділ V

Інформаційний вимір кампанії рф 2022 - 2023

Структури через які поширюється російський вплив

Україна	ЄС	США
Медіа-канали проросійських олігархів та бізнесменів.	Russia Today, інформаційна агенція Sputnik	Russia Today, інформаційна агенція Sputnik, Fox News
Партії, що просували в Україні проросійський порядок денний.	Радикальні праві та ліві партії. Putinverstehер (ті, що розуміють Путіна).	«Трампісти» в республіканській партії. Ліве крило демократичної партії. Дрібні партії: Лібертаріанська, Комуністична партія.
Окремі політики у великих політичних партіях та урядовці, які ймовірно пов'язані з РФ	Окремі політики у великих політичних партіях. Урядовці, що пов'язані із РФ корупційними зв'язками.	Окремі політики у великих політичних партіях. Урядовці, що пов'язані із РФ корупційними зв'язками.
Церковні структури, пов'язані з РФ.	Структури РПЦ та культурні установи створені в рамках діяльності доктрини «русского мира».	Частина російськомовних структур. Частина професури славістичних кафедр університетів, російські "культурні центри".
Мережі антивакцинаторів	Мережі антивакцинаторів	Мережі антивакцинаторів
Блогери з проросійською позицією.	Антимігрантські та євроскептичні середовища.	Комуністичні та анархістські середовища. Окремі авторитетні діячі колишніх контркультурних рухів.
Блогери з начебто проукраїнською позицією, проте просувають контент, що вигідний РФ.	Блогери, які апелюють до економічних та інших мотивів співпраці з РФ та негайного припинення війни в Україні.	Блогери, які апелюють до економічних та інших мотивів співпраці з РФ та негайного припинення війни в Україні.
Конспірологічні ресурси, які просувають меседжі, що «не все так просто».	Конспірологічні ресурси, які просувають меседжі, що «не все так просто».	Конспірологічні ресурси, які просувають меседжі, що «не все так просто».
Анонімні телеграм канали, що просувають начебто незаангажовану інформацію, проте просувають вигідний РФ контент.		Твіттер-спільнота та інші, популярні в США мережі.

Основні дезінформаційні кампанії

ДОНБАСС
РЕАЛІИ

1. Україна не спроможна протистояти військовій потузі рф, Київ впаде за 2-3 дні.
2. Україна готувала напад на рф, в тому числі за допомогою неконвенційної зброї.
3. Надання Україні зброї до 24.02.2022 р. спричинить більшу ескалацію, ніж може бути.
4. рф не веде війну проти України, відбувається "спеціальна операція проти нацистського режиму".
5. Українське керівництво втікло одразу 24.02.2022 р.
6. Всі поразки армії рф - це добровільне перегрупування, "жест доброї волі".
7. Українців кинули на передову беззбройними, на смерть.
8. Україна торгує зброєю, яку надають союзники.
9. Війну між Україною і рф спровокували США, вони ж ведуть її до "останнього українця".
10. Влада забула про українців, які знаходяться в полоні. Захисників Азовсталі свідомо використали й забули.
11. Влада свідомо віддала в полон захисників "Азовсталі", щоб знищити свідків своїх злочинів.
12. Перманентний "Наступ з Білорусі".
13. Удари по українській інфраструктурі призведуть до "замерзання" України. "Генерал Армагеддон знищить Україну".
14. Держава торгує електрикою в той час, як українці сидять без світла.
15. Ядерний шантаж.
16. "Нове повномасштабне вторгнення".
17. рф веде війну проти сатаністів, примусових геїв, світового зла.
18. НАТО зрадило Україну, неспроможне захистити себе та союзників.

Розділ VI

Прогнози та висновки

Сценарії закінчення війни

Існує більше десятка вірогідних варіантів закінчення війни. Проте, в загальних рисах, усі ці плани можна звести до наступних чотирьох рамкових сценаріїв.

Російський оптимальний.

- 1.1. рф підписує мирну угоду на максимально вигідних для себе умовах. Наприклад, зберігає контроль над «азовським коридором», або над Донецькою, Луганською областями та лівобережною Херсонщиною.
- 1.2. Керівництвом рф мир на таких умовах розглядається як тимчасове перемир'я. Економіка росії максимально милітаризується. рф проводить модернізацію армії, зокрема ядерних сил.
- 1.3. Реалізуються заходи щодо забезпечення особистої безпеки вищого керівництва рф.
- 1.4. Для забезпечення лояльності еліти у рф проводяться регулярні масові репресії серед потенційної фронди.
- 1.6. Дочекавшись максимально вигідного для себе часу, наприклад перемоги на виборах в західних країнах сил не схильних до відновлення конфронтації із рф, офіційний кремль розпочинає військові дії на конвенціональному, ядерному та гібридному рівні.
- 1.7. Здійснюється вибух ядерної зброї над Чорним чи Балтійським морем. Одночасно відбуваються заходи щодо блокування стратегічних комунікацій в країнах заходу. Армія рф починає наступ на одну із сусідніх із рф країн. Вибір країни - першої жертви агресії залежатиме від багатьох факторів. Не можна виключати, що якщо в москві будуть впевнені, що завдяки «непрямим діям» НАТО не стане реагувати на цю агресію, то пріоритетним стане напад саме на країну-члена Північноатлантичного альянсу.
- 1.8. рф шантажуючи світ використанням ядерної зброї висуває вимогу обмеження НАТО «лінією Сталіна» - від Любека до Трієста.
- 1.9. Частина країн НАТО дезорієнтована гібридними діями, частина – схильна до переговорів із рф, частина – налякана перспективами ядерної війни. Починаються мирні переговори між країнами НАТО та рф.

Сценарії закінчення війни

Війна на виснаження

- 2.1. Російсько-українська війна затягується на декілька років.
- 2.2. Економіка рф милітаризується.
- 2.3. рф проводить нові хвилі мобілізації та якісно покращує рівень управління армією.
- 2.4. Відбувається психологічна «нормалізація» сприйняття війни. Військові дії переходять у фоновий режим на рівні масової свідомості в країнах Заходу.
- 2.5. Наближення виборів в країнах НАТО стимулює уряди більшості країн більше уваги приділяти внутрішнім проблемам, а не війні в Україні.
- 2.6. Ймовірність застосування ядерної зброї росіянами зростає через психологічну готовність керівництва рф її застосувати та якісно новими засобами особистої безпеки для вищого керівництва країни.

Вихід на припинення війни залежатиме від багатьох факторів, починаючи від ходу військових дій і закінчуючи рівнем втоми від війни як у рф, так і в Україні.

Український песимістичний

- 3.1. ЗСУ займають територію станом на початок повномасштабного вторгнення.
- 3.2. Країни НАТО та Китай наполягають на початку проведення мирних переговорів між рф та Україною.
- 3.3. Статус окупованих Криму та Донбасу є предметом переговорів.
- 3.4. Шанси України на членство в ЄС є середніми. Шанс на вступ в НАТО – вкрай низьким.
- 3.5. Україна, Білорусь та Молдова стають своєрідною «сірою зоною».

Довгостроковий мир, в таких умовах, залежить від багатьох чинників. При збереженні влади чинним президентом рф шанс на відновлення війни за декілька років залишається великим. В разі приходу до влади у рф його спадкоємця – вірогідність війни зменшується, проте не дорівнює нулю.

Український оптимальний

- 4.1. російська армія зазнає повної поразки в Україні. Рівень стратегічного та оперативного керівництва у рф суттєво зменшується.
- 4.2. Україна повертається до кордонів 1991 року. З великою ймовірністю до кордонів 1990 року повертається Грузія та Молдова.
- 4.3. Регіональні еліти у рф вимагають перерозподілу повноважень із федеральним центром.
- 4.4. Україна стає членом і ЄС, і НАТО. Росія демілітаризована.
- 4.5. В Балто-чорноморському регіоні створюється архітектура безпеки, спрямована на недопущення відновлення військових конфліктів.

Висновки

Повномасштабна агресія проти України спровокувала наслідки протилежні російським доктринальним цілям. Проте в разі реалізації щодо РФ політики умиротворення перехід до застосування Кремлем ядерної зброї – питання часу.

Будь-яке призупинення бойових дій чи перемир'я вигідне РФ, оскільки темпи постачання західної зброї поки що випереджають спроможності РФ до поповнення власних запасів. Проте з часом ставлення до України в світі може змінитися, на виборах в США можуть перемогти сили, які зменшать чи зупинять допомогу.

РФ використала всі, або майже всі засоби у війні, застосування неконвенційної зброї на пряму проти України мало ймовірно. Остання промова Путіна свідчить про готовність бряцати ядерною зброєю тільки у вигляді шантажу новою гонкою озброєнь.

Для України надважливо демонструвати єдність, прозорість в використанні західної допомоги, здійснювати важливі реформи, передовсім - в Збройних силах України, підвищувати боєздатність та мотивацію війська. Дуже важливо розвивати технологічний компонент, запускати власні виробництва сучасної зброї.

Україна має зберегти міжнародну коаліцію допомоги, неухильно рухатися до членства в ЄС і НАТО. Проте реформи оборонного сектору, посилення військової спроможності та ефективності, мають відбуватися одночасно з веденням активних бойових дій і не залежати виключно від євроатлантичної інтеграції.

Протидія дезінформації та пропаганді - вкрай важливий напрямок. Держава має посилити свої зусилля та залучати громадськість і волонтерів.

Наша команда

Юрій Гончаренко

Експерт з питань інформаційної безпеки, віцепрезидент ГО Фонд сприяння демократії, керівник проекту InfoLight.UA.

Громадський діяч, співкоординатор правозахисної ініціативи "Правотворець".

Експерт Інформаційного центру "Міжмор'я".

Блогер. Автор статей та розслідувань щодо мереж російської пропаганди.

Валерій Майданюк

Політолог, журналіст, кандидат політичних наук, викладач історії та політології

Член Національної спілки журналістів України. Автор понад 1000 політичних статей опублікованих в українській та закордонній пресі. Стипендіат фонду «Смолоскип». Автор тренінгів з медіаграмотності та боротьби з інформаційними фейками та дезінформацією. Експерт та лектор Інформаційного центру "Міжмор'я" та Фонду сприяння демократії.

Валентин Балагура

Політолог, громадський діяч, експерт з суспільно-політичних питань проекту InfoLight.UA.

Співзасновник ГО «Велика держава», метою якої є виховання духу патріотизму серед населення.

Аналітик ГО «Фонд сприяння демократії». Експерт у сфері інформаційних питань.

Автор статей щодо політичних подій та процесів.

Костянтин Канішев

Політичний аналітик, експерт з публічної політики та електоральних процесів

Автор публікацій з стратегічного політичного позиціонування, електоральних процесів та політичного відео-маркетингу.

Авторство та розробка концепту дизайну публікацій Фонду сприяння демократії з політичних ідеологій та інформаційної політики.

Наші сторінки:

Web-сайт InfoLight.UA

<https://infolight.in.ua/>

Facebook-сторінка InfoLight.UA

<https://www.facebook.com/infolight.ua>

Facebook-сторінка InfoLight.UA

<https://twitter.com/InfolightUA>

YouTube-канал InfoLight.UA

https://www.youtube.com/@infolight_ua

Telegram-канал InfoLight.UA

<https://t.me/politedu>

Instagram InfoLight.UA

https://www.instagram.com/infolight_ua/

TikTok InfoLight.UA

<https://www.tiktok.com/@infolight.ua/>

LinkedIn InfoLight.UA

<https://www.linkedin.com/company/infolight-ua/>